

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka V. stavak 4. Aneksa 8. Općega okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članka 39. stavak 1. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 25. do 31. siječnja 2005. godine je donijelo

ODLUKU

I.

Graditeljska cjelina - Banje u mahali Ilidža u Gornjem Šeheru, Banja Luka, proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čine: mjesto i ostaci Ebinog hauza, banja u sastavu kuće Muharema Gušića (Maslin hauz), banja u sastavu kuće Bisere Šeranić, tri banje sa termalnom vodom u kući Demirovića, Osmančevića banja (banja koja se nalazi jugoistočno od kuće Osmančevića), mjesto i ostaci banje Žbana, banja Direklja u stijeni uz obalu Vrbasa, mjesto i ostaci banje Šugavica, kao i banja Ilidža (Kraljičina Ilidža ili Trokića vrelo) uz obalu Vrbasa.

Nacionalni spomenik se nalazi na lokaciji koja obuhvaća k.č. br. 670/1, 679/1, 674, 686/1 i 690, k.o. Banjaluka III-8, Općina Banjaluka, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina. Banja Direklja, mjesto i ostaci banje Šugavica i banja Ilidža nisu ucrtani na karti (situirane su na desnoj obali Vrbasa, u samome koritu rijeke, na potezu riječnoga korita Vrbasa koje zauzima površinu sjeveroistočno od k.č. broj 628 do k.č. broj 358, k.o. Banjaluka III-8, Općina Banjaluka), a nalaze se, respektivno, na sljedećim geografskim koordinatama: 44°44.923 sjeverne geografske širine i 017°08.801 istočne geografske duljine, 44°44.942 sjeverne geografske širine i 017°09.534 istočne geografske duljine i 44°44.936 sjeverne geografske širine i 017°09.519 istočne geografske duljine.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite i rehabilitacije utvrđene Zakonom o provedbi odluka Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljenoga prema Aneksu 8. Općega okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 9/02).

II.

Vlada Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vlada RS) dužna je osigurati pravne, znanstvene, tehničke, administrativne i financijske mjere za zaštitu, konzervaciju, restauraciju i prezentaciju nacionalnoga spomenika.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati financijska sredstva za izradu i postavljanje informacijske ploče sa temeljnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III.

Kompleks banja u Gornjem Šeheru se nalazi u mahali Ilidža na desnoj obali Vrbasa, u prostornom obuhvatu koji je definiran sljedećim granicama:

- sa sjeverozapadne strane je ograničen koritom rijeke Vrbas duljine oko 200 metra nizvodno od novoga željeznoga mosta, te granicom Ulice Od Zmijanja Rajka (raniji naziv: Ulica braće Alagić) u duljini oko 100 m jugozapadno od mosta;
- jugozapadnom granicom k.č. broj 662, k.o. Banjaluka III-8 (parcela na kojoj se nalazi Banjsko-rekreacijski centar "Šeher");
- prirodnom granicom prelaska obronaka Šehitluka u ravničarski dio na jugoistočnoj strani;
- k.č. broj 700, k.o. Banjaluka III-8 (Hadži-Isakovića kućom) na sjeveroistočnoj strani.

U svrhu trajne zaštite nacionalnoga spomenika, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite za prostor definiran u točki I. stavak 3. ove odluke:

- Za Ebin hauz koji se nalazi na k.č. broj 670/1, k.o. Banjaluka III-8, dopuštaju se samo radovi na rehabilitaciji i povrat autohtonoga izgleda, oblika, formi i dimenzija uz uporabu izvornih materijala i tehnologija građenja u mjeri u kojoj je to moguće, uz uklanjanje bespravnihi dogradnji, a na temelju rapoložive tehničke i druge dokumentacije;
- Za hauz u sastavu kuće Muharema Gušića (Maslin hauz), koji se nalazi na k.č. broj 670/1, k.o. Banjaluka III-8, dopuštaju se samo radovi na restauraciji ulazne partije u objekt banje u svrhu omogućavanja vizura na objekt banje i radovi na konzervaciji same banje, a za kuću Muharema Gušića dopuštaju se radovi na restauraciji fasada kuće, a dopuštaju se i radovi na adaptaciji u enterijeru kuće u svrhu transformacije objekta i dobivanja funkcije komplementarne banjskome turizmu;
- Tri banje sa termalnom vodom koje se nalaze u prizemlju Demirovića kuće, izgrađene na k.č. broj 674, k.o. Banjaluka III-8, treba osposobiti, očistiti i sanirati prostorije u kojima se nalaze banje, te omogućiti nesmetan samodotok vode u ove banje;
- Za hauz u sastavu kuće Bisere Šeranić, koji se nalazi na k.č. broj 679/1, k.o. Banjaluka III-8, dopuštaju se samo radovi na restauraciji ulazne partije u objekt banje u svrhu omogućavanja vizura na objekt banje, kao i radovi na tehničkoj sanaciji i redovitome održavanju objekta banje, a za objekt kuće Bisere Šeranić, koji se nalazi uz banju, dopuštaju se radovi na adaptaciji i dogradnji objekta, kao i transformaciji funkcije (nova funkcija treba biti komplementarna banjskome turizmu) uz sljedeće smjernice: broj katova objekta prizemlje + kat (P+1), prizemlje objekta može imati tlocrtne gabarite do 8 x 10 m, katna etaža doksatno prepuštena-dopušta se uporaba vidljivih drvenih greda prepusta doksata, krov četverovodni strmoga nagiba 40-45 stupnjeva pokriven biber-crijepom, duboke strehe, fasade malterisane, bijelo bojene (prizemlje naglašeno-primjerice, rustičnom obradom maltera-asocijacija na kamena prizemlja starih šeherskih objekata), prozori i vrata i njihova materijalizacija sukladno modulu starijih «šeherskih kuća»;
- Za Osmančevića banju, koja se nalazi u prizemnome objektu izgrađenome na k.č.broj 686/1, k.o. Banjaluka III-8, oko 25 m jugoistočno od Osmančevića kuće (koja je izgrađena na k.č. broj 685/1, k.o. Banjaluka III-8), dopuštaju se radovi na adaptaciji i dogradnji prizemnoga objekta u kojem je smještena banja, kao i transformaciji funkcije (nova funkcija treba biti komplementarna banjskome turizmu) uz sljedeće smjernice: broj katova objekta prizemlje + kat (P+1), prizemlje objekta može imati tlocrtne gabarite do 8 x 10 m, katna etaža doksatno prepuštena-dopušta se uporaba vidljivih drvenih greda prepusta doksata, krov četverovodni strmoga nagiba 40-45 stupnjeva pokriven biber-

crijepom, duboke strehe, fasade malterisane, bijelo bojene (prizemlje naglašeno-primjerice, rustičnom obradom maltera-asocijacija na kamena prizemlja starih šeherskih objekata), prozori i vrata i njihova materijalizacija sukladno modulu starijih «šeherskih kuća», a postojeća banja mora biti inkorporirana u objekt i njezina funkcija zadržana;

- Za banju Žbanu, koja se nalazi na k.č. broj 690, k.o. Banjaluka III-8, dopušta se gradnja objekta čija funkcija će biti komplementarna banjskome turizmu) uz sljedeće smjernice: broj katova objekta prizemlje + kat (P+1), prizemlje objekta može imati tlocrtne gabarite do 8 x 12 m, katna etaža doksatno prepuštena-dopušta se uporaba vidljivih drvenih greda prepusta doksata, krov četvervodni strmoga nagiba 40-45 stupnjeva pokriven biber-crijepom, duboke strehe, fasade malterisane, bijelo bojene (prizemlje naglašeno-primjerice, rustičnom obradom maltera-asocijacija na kamena prizemlja starih šeherskih objekata), prozori i vrata i njihova materijalizacija sukladno modulu starijih «šeherskih kuća», a postojeća banja mora biti restaurirana, konzervirana i inkorporirana u objekt i njezina funkcija zadržana, a razlika između staroga i novoprojektiranoga mora biti jasna i prepoznatljiva.
- Za banju Direkliju (ulaz u banju se nalazi na koordinatama 44°44.923 sjeverne geografske širine i 017°08.801 istočne geografske duljine) dopuštaju se samo radovi na rehabilitaciji i vraćanju autohtonoga izgleda, oblika, formi i dimenzija uz uporabu izvornih materijala i tehnologija građenja u mjeri u kojoj je to moguće, a na temelju raspoložive tehničke i druge dokumentacije;
- Za banju Šugavica (nalazi se na koordinatama 44°44.942 sjeverne geografske širine i 017°09.534 istočne geografske duljine) dopuštaju se radovi na sanaciji kamenoga zida i kamenoga korita, te čišćenje i uređenje;
- Na prostoru na desnoj obali Vrbasa, u samome koritu rijeke, na potezu riječnoga korita Vrbasa, koje zauzima površinu sjeveroistočno od k.č. broj 628 do k.č. broj 358, k.o. Banjaluka III-8, Općina Banjaluka, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina, treba izvršiti čišćenje od grubih mehaničkih otpadaka koji nagrđuju pejzaž i zagađuju tlo i vodu i uređenje staza od ceste do vrela ispod stijena i do banja Direklija, Šugavica i Ilidža (koja je obrasla *Marchantia polymorpha* i *Adiantum capillus Veneris*), kao i izvršiti uređenje terena između ovih banja (minimalno niveliranje terena - izgradnja malih terasa-odmorišta pored vode-sa asocijacijom na konstrukciju tradicionalne drvene platforme «kreveta», postavljanje drvenih klupa, kanti za smeće, kabina za presvlačenje i «kemijskoga» toaleta, koji može biti postavljen i na proširenju ceste iznad lokaliteta ovih banja;
- Eksploataciju bunara za crpljenje termomineralnih voda koje koristi Banjsko-rekreacijski centar «Šeher» moraju kontrolirati nadležna tijela Republike Srpske tako da uporaba bunara termalne vode unutar eksploatacijskoga polja BRC «Šeher» ni u jednome trenutku ne smije ugroziti ili umanjiti prirodni samoizliv termomineralnih voda u banje koje se proglašavaju nacionalnim spomenikom.

U svrhu trajne zaštite ambijentalnih vrijednosti prostornoga obuhvata nacionalnoga spomenika, definiranoga u točki III. stavak 1, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- Povijesna građevina - Šeranića kuća u mahali Ilidža u Gornjem Šeheru u Banjaluci (k.č. broj 630, k.o. Banjaluka III-8) je već proglašena nacionalnim spomenikom i bit će konzervirana, restaurirana, a dijelovi koji nedostaju rekonstruirani u izvornome obliku, iste veličine, od istoga ili istovrsnoga materijala, primjenom istih tehnoloških pristupa u najvećoj mogućoj mjeri, na

- temelju dokumentacije o izvornome obliku iz 1989. godine, uz odobrenje ministarstva nadležnoga za prostorno uređenje u Republici Srpskoj i stručno nadziranje nadležne službe za zaštitu naslijeđa na razini Republike Srpske;
- Za kuću Sadika i Ibrahima Demirovića (k.č. broj 674, k.o. Banjaluka III-8) dopuštaju se radovi na konzervaciji i restauraciji;
 - Za kuću Emine Osmančević (k.č. broj 685/1, k.o. Banjaluka III-8) dopuštaju se radovi na konzervaciji i restauraciji;
 - Za kuću Zeire Šeranić (k.č. broj 689, k.o. Banjaluka III-8) dopuštaju se radovi na konzervaciji i restauraciji i radovi na adaptaciji enterijera kuće u svrhu transformacije objekta i dobivanja funkcije komplementarne banjškome turizmu, obrtništvu ili ugostiteljstvu;
 - Za kuću Zlatka Hadžiisakovića (k.č. broj 700, k.o. Banjaluka III-8) dopuštaju se radovi na konzervaciji i restauraciji;
 - Za kuću Štefka i Marte Golbaher (k.č. broj 629, k.o. Banjaluka III-8) dopuštaju se radovi na konzervaciji i restauraciji i radovi na adaptaciji enterijera kuće u svrhu transformacije objekta i dobivanja funkcije komplementarne banjškome turizmu, obrtništvu ili ugostiteljstvu;
 - Za Trokića kuću (k.č. broj 628, k.o. Banjaluka III-8) dopuštaju se radovi na konzervaciji i restauraciji;
 - Na sjeverozapadnome dijelu k.č. broj 628, k.o. Banjaluka III-8, na kojem se nalazila musalla, potrebno je vratiti dislocirane nišane sa lokacije na koju su odvezeni na njihovo prvobitno mjesto, izvršiti dokumentiranje epigrafske građe harema, uređenje harema džamije i saniranje oštećenih nišana i njihovu konzervaciju;
 - Objekt motela, izgrađen na k.č. broj 631, k.o. Banjaluka III-8, svojim gabaritima i izgledom narušava ambijentalne vrijednosti prostornoga obuhvata nacionalnoga spomenika, pa se za taj objekt trebaju primijeniti mjere predviđene Noveliranim regulacijskim planom Gornji Šeher iz 1980. godine, koji je uradio Urbanistički zavod Banjaluka, koje obuhvaćaju njegovo uklanjanje;
 - Na ostalim katastarskim parcelama unutar prostornoga obuhvata nacionalnoga spomenika, definiranoga u točki III. stavak 1, vlasnicima se omogućava izgradnja novih objekata koji svojim izgledom, veličinom, uporabljenim materijalima i prostornim odnosima prema postojećim objektima, a osobito prema objektima koji su proglašeni nacionalnim spomenikom, ne smiju ugroziti ambijentalne vrijednosti prostornoga obuhvata nacionalnoga spomenika. Novi objekti trebaju revitalizirati značaj Gornjeg Šehera u slici grada Banjaluke, a njihove funkcije (trgovačko-ugostiteljski i obrtnički sadržaji) trebaju biti komplementarne banjškome turizmu. Smjernice za projektiranje tih objekata: broj katova objekata prizemlje + kat (P+1), prizemlje objekta može imati tlocrtne gabarite do 8 x 10 m, katna etaža doksatno prepuštena-dopušta se uporaba vidljivih drvenih greda prepusta doksata, krov četverovodni strmoga nagiba 40-45 stupnjeva pokriven biber-crijepom, duboke strehe, fasade malterisane, bijelo bojene (prizemlje naglašeno- primjerice, rustičnom obradom maltera-asocijacija na kamena prizemlja starih šeherskih objekata), prozori i vrata i njihova materijalizacija sukladno modulu starijih «šeherskih kuća».
 - U prostornome obuhvatu nacionalnoga spomenika izvršiti termo-geološka istraživanja i na temelju rezultata napraviti studiju održivoga upravljanja i uporabe ovoga prirodnoga resursa na način koji neće ugroziti nacionalni spomenik.

Za sve radove navedene u sklopu ove točke potrebno je odobrenje ministarstva nadležnoga za prostorno uređenje Republike Srpske i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na razini Republike Srpske.

IV.

Stavljaju se izvan snage svi provedbeni i razvojni prostorno-planski akti koji su oprečni odredbama ove odluke.

V.

Svatko a posebice nadležna tijela Vlade Republike Srpske, gradske i općinske službe suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih postupaka koji mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu i rehabilitaciju.

VI.

Ova odluka dostavit će se Vladi Republike Srpske, ministarstvu nadležnome za prostorno uređenje u Republici Srpskoj, nadležnoj službi zaštite naslijeđa na razini Republike Srpske i općinskim tijelima uprave nadležnim za poslove urbanizma i katastra radi provedbe mjera utvrđenih u toč. II. – V. ove odluke i nadležnome općinskome sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VII.

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom koje je dostupno na uvid zainteresiranim osobama u prostorijama i na web-stranici Povjerenstva (<http://www.aneks8komisija.com.ba>).

VIII.

Prema članku V. stavak 4. Aneksa 8. Općega okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Povjerenstva su konačne.

IX.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u «Službenom glasniku BiH».

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović, Ljiljana Ševo i Tina Wik.

Broj: 06.1-2-1012/03-15
26. siječanj 2005. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Povjerenstva
Amra Hadžimuhamedović